

ВІДГУК

докторки мистецтвознавства, професорки,
завідувачки відділу театрознавства Інституту проблем сучасного мистецтва
НАМ України

ВЕСЕЛОВСЬКОЇ ГАННИ ІВАНІВНИ

кандидатки мистецтвознавства, в. о. професорки кафедри
загального та спеціалізованого фортепіано НМАУ імені П. І. Чайковського,
заслуженої діячки естрадного мистецтва України

ШЕСТЕРЕНКО ІРИНИ ВІКТОРІВНИ

**на творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування
аспірантки творчої аспірантури
кафедри оперної підготовки
та музичної режисури**

Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського

ВОРОНОВОЇ ТЕТЯНИ ОЛЕКСАНДРІВНИ

ОПЕРА ДЖ. ПУЧЧІНІ «ТОСКА»:

ЕЖИСЕРСЬКО-КОМУНІКАТИВНИЙ КОНЦЕПТ УТІЛЕННЯ»,

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтв
за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво»

Актуальність теми творчого мистецького проєкту та обґрунтованість його положень. Роботу Воронової Тетяни Олександрівни присвячено проблемі режисерських утілень опери Джакомо Пуччіні «Тоска». У науковому обґрунтуванні проєкту систематизовано та актуалізовано комунікативні якості опери, як жанру, здатного впливати на зростання популярності класичної музичної культури, а також виявлено новітні засоби художньої й сценічної виразності, сучасних арт-технологій й оптимальних шляхів реалізації культурної комунікації між режисером-постановником та публікою.

Тема дисертантки є безсумнівно актуальною, адже високопрофесійні українські митці, зокрема й режисери-постановники, які вносять глибоке осмислення у сучасні сценічні інтерпретації класичних шедеврів, набувають все більшої затребуваності в умовах сьогодення, що сприяє їх інтеграції у загально-європейський культурний контент.

У *Розділі 3* авторка описує процес реалізації опери «Тоска» Дж. Пуччіні на сцені Чернівецької обласної філармонії ім. Д. Гнатюка, що має історичну тяглість від Товариства сприяння музичній культурі Буковини. Виявляючи аспекти втілення опери в умовах нетрадиційної мистецької локації та наслідки мистецького акту, як продовження пост-продуктивного періоду взаємовпливу між митцем та публікою, авторка апелює до сучасних практик в Україні та за її межами, розкладає на етапи свій шлях від задуму до реалізації з ілюструванням роботи з кожною із сценічних структур установи окремо. Особливої уваги приділяє роботі із солістами, які несуть на собі тягар сценічної уваги глядача та вимагають цілісного мізансценічного бачення від автора проєкту. Важливими аспектами розділу є робота режисера у співпраці з диригентом, як співавтором інтерпретації, а також персоніфікований підхід до постановки масових мізансцен.

У *Висновках* авторка систематизує причини звернення режисерів до опери Дж. Пуччіні «Тоска», охарактеризувавши сучасну тенденцію до комунікативності, метамодернового акцентування персонажів, на відміну від практик ХХ століття, що спиралися на історизм та реконструкцію, «підсвітивши» лиш хід історичних подій у драмі Сарду. Адаптуючи свій задум до умов вирішення опери в нетрадиційній для жанру локації, авторка окреслила сенси власної концепції, її відмінність від досвіду оперної театральної практики національних театрів, де є типовим прочитання в дусі реалізму з опорою на психологізацію дійових ліній твору. Дослідження показало необхідність пошуку діалогу із потенційним глядачем через телепередачі, роботу в соцмережах протягом реалізації на всіх етапах проєкту, опору на наукові ініціативи, а також залучення музикантів-волонтерів, внутрішньо переміщених осіб, що в такий спосіб адаптуються до нових умов у процесі колективного музикування та творчості.

Відповідність публікацій і мистецьких апробацій темі творчого мистецького проєкту. Матеріали наукового обґрунтування творчого

все більшої затребуваності в умовах сьогодення, що сприяє їх інтеграції у загально-європейський культурний контент.

У науковому обґрунтуванні мистецького проєкту авторка застосовує комплексний підхід методів до аналізу жанрово-стильових та сценічно-драматургічних особливостей опери, використовуючи цілий комплекс традиційних та сучасних методів дослідження.

Наукова складова творчого мистецького проєкту має чітку структуру: складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків та списку використаних джерел.

У **першому розділі** розглянуто причини світової популярності опери Дж. Пуччіні «Тоска» від ранніх версій до наших днів. Особливої науково-практичної уваги в умовах сучасного інформаційного суспільства потребує терапевтична взаємодія митця-інтерпретатора із потенційною публікою з огляду на воєнні тригери сьогодення України. З'ясовано ступінь дослідження режисерських пошуків в контексті розкриття теми війни та життєвого вибору, окреслено новітні підходи до питання вирішення оперних «шлягерів» на основі історіографічного, інтегративного, міждисциплінарного та міжгалузевого підходів до наукового вивчення окресленої проблематики.

У **другому розділі** режисерка змодельовала авторський напрям проєкту з точки зору ідейно-художніх якостей твору, його концептуального бачення. Спираючись у режисерських пошуках на джерельну базу видатних європейських дослідників творчості Пуччіні Мішеля Жерарді, Ніколаса Барангваната та Александрі Вілсон, які у своїх роботах відобразили контекст створення опер Пуччіні та веристів періоду перетину XIX-XX століть, Воронова Т. О. приходить до висновку, що з кожним новим сценічним втіленням першопочатковий задум композитора властиво міг змінюватися. Дслідивши деталі створення лібрето за драмою В. Сарду, режисерка-постановниця пояснює причину вибору для своєї сценічної реалізації версії опери 1900 року, що була нещодавно перевидана видавництвом «Рікорді» з широкою анотацією Паркера.

мистецького проєкту Воронової Т. О. апробовано на шести міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях:

1. Міжнародній науково-практичній конференції НМАУ ім. П. Чайковського «Світовий та український музичний театр у контексті сучасного культурного дискурсу», 23 лютого 2021 р., м. Київ.

2. Міжнародній науково-практичній конференції НМАУ ім. П. І. Чайковського «Музично-театральне мистецтво у глобалізованому світі: проблеми і пошуки» 23 лютого 2022 р., м. Київ.

3. XXVII Молодіжній науково-творча онлайн-конференція «*Дні науки*» (28-29 квітня 2023 р.), м. Одеса,

4. Міжнародній конференції креативних індустрій «Харків. Культура. Залізобетон: виклики, можливості, перспектива» 27-28 червня 2023, м. Харків (на базі м. Вільнюса).

5. Міжнародній науково-практичній конференції «Національний репертуар у музичних театрах світу. Досвід підтримки, популяризації та промоції» 26-28 лютого, 2024р.

6. Міжнародній науково-практичній конференції «Національний репертуар у музичних театрах світу. Досвід підтримки, популяризації та промоції» 26-28 лютого, 2024 р.

Результати дослідження Воронової Т. О. висвітлено у трьох наукових статтях фахових видань: 1. Взаємодія національного та міжнародного досвіду в інтеграційно-культуротворчих процесах сьогодення (на прикладі опери Дж. Пуччіні «Тоска») / Актуальні питання гуманітарних наук (2024), вип. 76, т.1. С. 83-87.

2. Опера Левка Колодуба «Поет» як вектор режисерської актуалізації образу Кобзаря в реаліях сьогодення / Українське музикознавство, вип. 47 (2021), С. 28-38.

Рівень виконання творчого мистецького проєкту.

Режисерське втілення творчо-мистецького проєкту Воронової Т. О. опери Джакомо Пуччіні «Тоска» на здобуття ступеня доктора мистецтва 026 «Сценічне мистецтво» відбулося 1 жовтня 2022 року на сцені Чернівецької обласної філармонії ім. Д. Гнатюка. Вистава мала повноцінний формат трьохактної опери, якісний оркестровий супровід диригент-постановник Й. Созанський (Дилявер Османов). Режисерка-постановниця Воронова Т. О. продемонструвала високу професійну майстерність сценічного втілення глибокого драматургічного задуму композитора. При цьому були використані сучасні засоби сценічної виразності, майстерні світлові ефекти, мізансценування, стильні декорації та відеоряд. Вразили глибиною перевтілення в образи своїх героїв актори-вокалісти; переконливими були й великі масові сцени з залученням хористів і артистів балету.

Цікавою й потрібною була промотивна підготовка постановки опери Дж. Пуччіні «Тоска» з висвітленням творчо-мистецьких мотивів режисерки-постановниці в процесі втілення опери (у форматі інтерв'ювання) журналістом Б. Ластівкою на телепередачі «Ластівчине гніздо».

Відзначимо, що популяризація оперного виконавства та практики втілення музично-театральних творів у нетипових локаціях є одним із ключових напрямків діяльності режисерки-постановниці Т. Воронової, що активно практикує як автор чисельних мистецьких ініціатив.

Отже, відповідність здійсненого творчого проєкту та запропонованого теоретичного обґрунтування не викликає зауважень. Висновки наукового дослідження відображають загальний зміст роботи та корелюються із його творчо-практичною складовою.

Хотілося б поставити деякі запитання дисертантці:

Яким чином було вирішено питання розміщення та визвучення оркестру? Пуччіні характерно використовує великий склад в цій опері, чи вдалося це реалізувати?

